

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת נשא

אור

כבוד התורה

במדבר פרק ג (יז) וַיְהִי אֵלֶּה בְּנֵי לֵוִי בְּשֵׁמֹתָם גִּרְשׁוֹן וַיְקַהֵל וּמְרָרִי: במדבר פרק ד (א) וַיְדַבֵּר יְקֹזֵק אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר: (ב) נִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי קֵהֶת מִתּוֹךְ בְּנֵי לֵוִי לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבֹתָם: (כא) וַיְדַבֵּר יְקֹזֵק אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כב) נִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גִרְשׁוֹן גַּם הֵם לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם: (כט) בְּנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם תִּפְקַד אֹתָם: שאלה:

והקשה הרב כלי יקר למה מנה ראש בני קהת קודם לבני גרשון מן הדין גרשון הוא הבכור והגדול כמבואר בפסוק במדבר פ"ג פסוק יז, וא"כ היה לו למנותו קודם?

מנהג העולם:

ונקדים לומר לצערנו כאשר נתבונן במנהג העולם כאשר יש לאדם כמה בנים ונצרך לאיזה עזרה, או כאשר הבעל אברך והאשה עובדת וכדומא אם יש איזה צורך בבית לטפל בדרך כלל מבקשים מהעוסק בתורה ולא מהעובד או העובדת מאחר ויש נזק והפסק לבטל את העבודה, ודבר זה נובע מחוסר הערכה לתורה ולומדיה, ואדרבא התורה מלמדת אותנו שיש להקדים ולהעריך ולכבד יותר את לומדי תורה על פני כל אחר, ודוגמה עגומה להשקפה זו התנהגות ליברמן אשר נתלה באילן קדוש ומקודש כיצד לפגוע בלומדי התורה ולא מוכן לוותר על הדבר ולהפיל את הממשלה ולשלוח את כלל ישראל לבחירות חוזרות ולבזבז הון עתק מקופת המדינה שיבוא לידי ביטוי על כל אזרח ואזרח, ולזאת חובה על כל אחד מאיתנו להפנים ולהפגין את ערכה של התורה ולומדיה כאשר נבאר.

תירוץ הכלי יקר מפני כבוד התורה:

וכתב הכלי יקר לתרץ כיון שהקב"ה רצה להנחיל לישראל חובת כבוד התורה לכן בחר בקהת הקטן לשאת את הארון וימנו אותו קודם בכדי שבינינו שכבוד התורה קודם לכל, ואילו נתן משא הארון לגרשון לא היה אפשר ללמוד על חובת כבוד התורה כיון שהיו חושבים שקיבל את משא הארון מפני בכורתו ולא מפני גדולת התורה.

רמז לדבר משום כבוד וגדולת התורה:

ובספר אוצר אפרים כתב ועפ"י האמור שמעתי רמז נחמד מפה קדוש הגאון החסיד חכם אברהם הררי רפול ז"ל זקן רבני ארם צובא שטמן זאת בדברי הגמרא הידועים בב"מ דף כב ע"ב הלכתא כוותיה דאביי בעי"ל קג"ם, כלומר הלכה בש"ס כמו אביי בהלכות שסימנם כך עיי"ש ברש"י, והוא אמר כי עי"ל ראשי תיבות ה' עיזו לעמו ייתן, קג"ם ראשי תיבות קיהת גרשון מירי, היינו כיוון שאין עוז אלא תורה, לכן קג"ם קהת קודם לגרשון לפי שהיה נושא את הארון שבו נמצאת התורה ע"כ.

יש להוסיף שעמרים זכה שיצאו מזרעו שלושת האחים מנהיגי ישראל:

ולענ"ד יש להוסיף כי מקהת יצא עמרם אבי מרים אהרון ומשה שזכה לקבל ולמסור התורה לעם ישראל עקב עונותינו, כיון שמסתמא הדבר נעשה בזכות המסירות וזיכוי הרבים של עמרם שבתחילה התגרש מאשתו בגלל גזירת פרעה ועמדו כולן וגירשו נשותיהן וכאשר ביתו אמרה שגזרתך יותר קשה מפרעה עמד והחזיר את יוכבד ובעקבותיו כולם החזירו את נשותיהן וזכה ונולד לו משה עמוד התורה. וכיון שמקהת נולד עמרם אבי מנהיגי ישראל משה ואהרון ומרים דבר שלא זכה אחר לבנים כאלה גדולים לכן נבחר לשאת את הארון ולהיות הנבחר מכולם. נמצא שעמוד הכהונה והתורה יצאו מקהת ולכן הוא קודם לכולם.

כן מצינו ביעקב שבירך את אפרים לפני מנשה הבכור:

ויש להוסיף שהוא על דרך מעשה יעקב כאשר הביא יוסף את אפרים ומנשה והיה ויכוח מדוע יעקב שיכל ידיו בברכתו אותם וביאר יעקב אבינו שאמנם ידעתי ובכוונה שיכלתי את ידי כי אפרים העמל בתורה קודם למנשה הבכור שעסוק במלכות כי כתר תורה קודם, והוסיף בך יתברך ישראל ישמך אלוקים כאפרים ומנשה וישם את אפרים לפני מנשה בכדי לתקן את הקנאה שהיית באחים, ואילו הם לא קינאו וקיבלו את ברכת והחלטת הסבא יעקב בלי לפקפק עליה. ונמצא מדברי יעקב למדנו את שני הנקודות הן לתקן הקנאה הקדים ואף גם זאת כבוד התורה קודם לבכורה ומלכות.

דברי התנא בפרקי אבות על גדולת התורה:

וכמבואר במסכת אבות פרק ו משנה ה: גדולה תורה יותר מן הכהונה ומן המלכות שהמלכות נקנית בשלושים מעלות והכהונה בעשרים וארבע והתורה נקנית בארבעים ושמונה דברים וכו'. הראת לדעת כי כבוד התורה קודם אפילו לכהונה. ועוד שצריך להיזהר בכבוד התורה כמבואר במסכת אבות פרק ב משנה י [ט] כותב התנא הם אמרו שלשה שלשה דברים רבי אליעזר אומר יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך ואל תהי נוח לכעוס ושוב יום אחד לפני מיתתך והוי מתחמם כנגד אורן של חכמים והוי זהיר בגחלתן שלא תכזה שנשיכתן שועל ועקיצתן עקיצת עקרב ולחישתן לחישת שרף וכל דבריהם כגחלי אש:

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

כתר תורה גדול מכתר כהונה ומלכות:

ויש לנמק הדבר כיון שהתורה שונה משאר הכתרים שכתר כהונה זכה בו זרע אהרון ולא שייך לשום קניין ולא יכול האדם לעשות שום דבר בכדי לזכות לכהונה ורק אם יחתן את ביתו לכהן ת"ח יזכה שיהיו הנכדים כהנים אחרת לא שייך לקנות הכהונה וממילא אינו מעלה גדולה כיון שאין הדבר משקף גדלותו של הכהן מלבד יחוסו. כמו כן כתר מלכות זכה בו דוד המלך וזרעו אחריו עד סוף הדורות כי קודם דוד יכול כל אדם לזכות למלכות אם יהיה ראוי לכך, אבל אחרי דוד זכה לו ולזרעו בלבד שיהיו מלכי ישראל, ולכן גם כתר זה אינו שייך להראות גדולתו של האדם אלא מפני יחוסו זוכה למלוכה. אולם כתר תורה שייך לכולם בלי הבדל ואינו עובר בירושה ואפילו יהיו אבותיו גדולי הדור אין בזה ערובה שבניו ימשיכו להיות ת"ח אלא התורה מונחת בקרן זוית וכל הרוצה ליטול יבא ויטול, והכל תלוי בעמלו של כל אחד ואחד ולפי זה הם הן השגותיו בתורה, ולכן כתר תורה הוא היחיד המשקף גדולתו ומעלתו של אותו אדם שזכה בו, וכמאמר חז"ל יגעת מצאת לא יגעת לא מצאת, נמצא שכתר תורה עולה על כולן. ונראה לבאר שטעם הדבר שכתר תורה אינו עובר בירושה כיתר הכתרים שכן עוברים בירושה, הוא מפני שבלי תורה אין חיים לאדם ואינו יכול להתקיים, כמו שבלי מים אין העולם יכול להתקיים, כך בלי תורה אין קיום לאדם ולא לעולם, לאדם כתוב עץ חיים היא למחזיקים בה, ולעולם כתוב אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, ולכן לא יתכן שהדבר יהיה מסור רק לקבוצה מסוימת משא"כ כהונה ומלכות יכול האדם והעולם להתקיים בלעדיהן.

מעשה המלמד על כבוד התורה:

וכתב בספר אהבת חיים: ושמעתי סיפור יפה בשם הרב ר' יוסף זרוק נ"י מישיבת פורת יוסף ירושלים ממעלת התורה קצת מן הקצת. מעשה ברבינו הקדוש הרב חי דיהב ז"ל שהיה תמיד שיכור ואף על פי כן קדושתו יוצא מהכלל ובעל מופת בין ישראל והגויים מארץ מזרח דודו של ר' חי דיהב ז"ל היה ר' יצחק דיהב ז"ל והיה רב העיר פעם שאלו מרי יצחק על בן אחיו ואמרו אנחנו יודעים שרי חי הוא צדיק גדול ושקול כנגד ששים רבוא מישראל בתורה הקדושה, ואיך הוא תמיד שיכור דודו ז"ל סיפר להם המעשה כך היה באחת מלילות החורף היה ברית יצחק בבית אחד מהרבנים במרוקו ומנהגם היה להתאסף בבית היולדות כמה רבנים בלימוד גמרא כל הלילה גם שם נתאספו כל גדולי התורה בניניהם היה ספרדי מקובל מירושלים וכמובן שהיה גם הוא מאותם הקדושים ישבו ללמוד ופתאום אחרי שלש שעות לימוד שקלא וטריא ופלפול גדול אז האורח ראה ששני אנשים הביאו על כתפיהם שיכור אחד והניחוהו לאט לאט על המטה שהיה מוכן באותו החדר ובכבוד גדול נשקו ידיו של השיכור והלכו, האורח כשראה את זה לא ערב לו אבל לא דיבר כלום ח"ו, אחר שעתיים זה השיכור קם משנתו שאל מהרבנים כמה דפים למדתם אמרו לו כך וכך, אי"ל אפשר לחזור עוד הפעם כדי שאני אשמע, אי"ל האורח המקובל זה קשה עוד פעם לחזור מכיון שהיה פלפול גדול בינינו, השיכור שהביאו היה רבינו חי דיהב אמר לו רבינו חי לא יצטער כבוד האורח רק אני מבקש מהתחלת הלימוד שהתחלתם בסוגיא הראשונה לשמוע קצת, כשפתחו התחלת הלימוד תיכף שאל שאלה ראשונה והאורח לא ידע מה להשיב, תיכף יצא החוצה והשביע את אליהו הנביא ובא אי"ל אליהו הנביא ז"ל התשובה היא כך וכך, האורח עשה את עצמו כאילו מנקה ידיו ואי"ל התשובה כך וכך, אמר לו רבינו חי אני רואה שאתה למדן טוב אשריך, אבל יש לי עוד שאלה והשאלה השניה היתה קשה יותר מהראשונה, האורח כאב לו הבטן מהבושה ומהפחד יצא שוב החוצה ושאל מאליהו הנביא אי"ל התשובה כך וכך, ונכנס ואי"ל כך וכך התשובה, אי"ל רבינו חי אני רואה שאתה גאון גם מקובל גדול ירבו כמוך, עוד שאלה יש לי לשאול והיתה שאלה קשה ועמוקה מאוד מאוד, התחילו להסתכל אחד אל השני והאורח רצה לצאת שוב החוצה חי, מחילה מכבודו לא יצא החוצה ולא יטריח את אליהו הנביא כי לא יוכל להשיב על זה, אז הבינו כולם שרוח הקודש יש בו, לסיכום אם כל כך היה בעל רוח"ק איך היה שיכור? קיבלנו מהרב דיהב ז"ל דודו שכך היה המעשה כשהיה בחור נכנס בביתו בתוך כמה ספרים וישב ללמוד ולכתוב והיה בתוך החדר שלשה ימים ושלשה לילות ולא יצא לשוק כלל וכלל והיה לו על השלחן המון ספרים וכתבים שחידש ואמו היתה מביאה לו אוכל פעם ביום, והנה מעשה שטן שקרא שפעם באו אורחים אצל האמא ובתוך הדיבורים יצא מפיה שבנה זה לא יודע מה זה רחוב רק לומד וכותב כל הזמן, אמרו לה אם לא יצא יהיה בסכנה ח"ו וישתגע, אמרה להם מה לעשות, אמרו לה בלילה כשהוא הולך לישון תשרפי לו את כל מה שכתב ועיי"ז יפסיק והיא עשתה כך, ופתאום קץ משנתו וראה כל כתיבת ידו עלה באש מרוב הצער נשתגע רח"ל, אחר שבזבזו הרבה כסף והרבה רופאים ולא עלתה בידם באו חכמים אמרו לה שתתן לו לשתות הרבה ארק ולא ישים לב על מה שעבר ויתרפא, וכך היתה נותנת לו לשתות ארק עד שלא היה זוכר השריפה ובוזה היה נרגע. ומאז התרגל שתמיד כאשר זוכר את כתבי ידו היה רץ לשתות ארק בכדי שישתכח ממנו הצער זהו סיבת השכרות, פעם בשבת הגדול בבוקר לא נשאר לו מה לשתות בבית הלך אצל חנוני שיתן לו ארק לשתות, החנוני הלך אצל דודו לשאול אם יפתח את החנות אמר לו שלא יפתח מפני שהגיע זמן הדרשה של שבת הגדול, והנה נתאספו הקהל וביניהם נכנס גם רבינו חי ז"ל וישב בפינה אחת והתחיל להסתכל על

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

דודו רבי יצחק שעמד על הבימה לדרוש ודודו לא ידע מזה, באותו הרגע נסתלק ממנו החכמה ושכח הכל ונשאר כהדיוט עומד על הבימה פותח ספר ואינו מבין והיה מצטער ומתבייש מאוד, תיכף שאל מהציבור האם ר' חי דיהב נמצא כאן, אמרו לו כן, אמר לו דודו תפתח לי ר' חי אני מתבייש אי"ל ר' חי אם יפתחו לי החנות אני אפתח לך ג"כ, אז אמר לו הרב לחנוני מהר לך תפתח החנות שישתה, כיון ששמע ר' חי מילים כאלה מפי דודו אמר תדרוש כל הציבור מחכים לך, אותו הרגע נפתחו לו עיניים של ממש והרגיש כאילו הוא היה ממש בהר סיני ושמע התורה מפי הגבורה ובסיום הרים קולו ואמר שכל אחד יזהר מקדושתו של ר' חי קדוש, נמצינו למדים עד כמה אנחנו חייבים לתת כבוד לתורה ולומדיה, ובשביל זה בני קהת שהיו נושאים ארון הקודש הקדימו הכתוב לבני גרשון.

מעשה עם הגרע"א כיצד ניזוק מי שפגע בו:

מעשה מהאי גאון הגאונים המפורסים בדורו הצדיק רבינו עקיבא איגר זצ"ל"ה מפוזנא. רבנו הגאון יעקב מליסא בעל המתבר חות דעת סיפר בשבחו ונפלאות מתורתו וצדקתו של מאור הגולה ר' עקיבא איגר ואמר הגאון מליסא אני אספר לכם מעשה נפלאה אשר בעיני ראיתי כי בעת שרצו אנשי עיר פרידלאנד לקבל עליהם רב ואב"ד אז אשר שמו אנשי העיר עיניהם להושיב אחד לראש ורב ומנהיג מן אלו השלשה רבנים, אחד את הרב הגאון ר' עקיבא איגר הנ"ל, ואת השני הרב הגאון בעל שמן רוקח, ואת השלישי אותי, טרם אשר נסעתי לליסא על כס הרבנות, ונמנו וגמרו לקבל עליהם את הגאון ר' עקיבא איגר לראש ואביר עליהם, והפציר בי הרב הנ"ל ובקש ממני כי אסע אתו אל העיר לקבלת הרבנות ולהיות עמו בצוותא חדא, ואני אם אמנם היי קשה בעיני באשר העיר פרידלאנד מרחק רב מאתי עכ"ז אחר לא נסוגתי מלמלאות חפצו ונסעתי איתו אל העיר, ויהי כבואנו אל העיר חרדו לקראתנו כל העם מקצה ועד קצה וכלם נקבצו ובאו לקבל את פני הרב החדש בכבוד גדול כראוי וכיאות, ואז עמדו שני אנשים זדים ומתלוצצים ויהתלו באמרם על אלה האנשים הנבזים יהי כל הכבוד הלזה ותהום כל העיר היתכן, ואמרתי אני אל הגאון ר' עקיבא איגר אין עת לחשות בעד בזיון של כבוד התורה והכזה יהי בשפל המצב ללעג ולקלס, ויביט הגאון רע"א מאחוריו על אחד מהשני אנשים הנ"ל, ויפול תיכף לארץ וימות וחבירו ברח וימלט על נפשו, הביטו וראו גודל כח התורה הקדושה הלומדים בטרה"י ובענוה ובחסידות אשר אמרו חז"ל הזהרו בגחלתן של ת"ח שלא תכוח.

עוד מעשה שעבר על אזהרת הרע"א:

עוד מעשה ראיתי מסופר שפעם פרצה שריפה בעירו פרידנלד של הרע"א והוא נרתם לסייע לשקם את המצב בעיר כיון שנשרפו הרבה בתים והחלו לשפץ ולבנות בתים לכל אשר נשרף להם בתים, אולם הרע"א הוציא קריאה שלא יעסיקו פועלים בשבת, גביר אחד שגם נשרף ביתו לא היה מוכן לשמוע לרע"א והמשיך להעסיק פועליו בשבת, אולם הרע"א כתב פסק וסיים ופורץ גדר ישכנו נחש, ונתן לגבאי להקריא בביהכ"נ לפני הציבור ובשבת היה גם הגביר שם, לאחר מכן קרא הגביר לגבאי שיביא לו את הפסק ומחק את סיום הקריאה ופורץ ואסר עליו יותר להקריא בציבור, הלך הגבאי סיפר לרע"א לשבת הבאה הרע"א עלה ודרש ואמר את הפסק ולמרות זאת המרה את דברי הרע"א, לא עברו ימים וכל קורות ביתו התמוטטו מפני שהתלעו, חשבו שיש בעיה בעצים שסופו לתושבים אך לאחר בדיקה הכל תקין ורק ביתו של הגביר בלבד התמוטט.

מוסר השכל:

עלה בידנו מוסר השכל עד כמה האדם צריך להיות זהיר ונזהר בכבוד התורה ולומדיה, ועלינו לתת סדרי עדיפות ללומדי התורה באורח חיינו ולבטל הכל למען לומדי התורה, וקל וחומר שיש להיזהר שלא לפגוע בכבוד התורה ולומדיה, וכל הפוגע בכבוד התורה עונשו גדול כי היא יסוד קיום העולם, ואשריו ואשרי חלקו של הזוכה לעסוק בתורה ולכבד את התורה ולפחות להחזיק את לומדי התורה ובוזה נזכה לכל הברכות והישועות במהרה בימינו אמן.

בכבוד רב
מרדכי מלכא